

בס"ד

חינוך לאור הפרשה

פרשת לך לך

לך לעצמך!

גיליון מס' 70

הרב יהונתן דדון

yd0527606276@gmail.com

חינוך לאור הפרשה/לך לך לך לעצמך!

המפתח ננעץ בחור המנעול, אלווי פתח את הדלת החורקת והניח את צרורותיו הבלים בפנית הסלון הקטן. בבית שרר שקט מעיק, השולחן הישן ומט ליפול והכיסאות השבורים העידו כאלף עדים על מצבו הכספי של בעליהם. אלווי עבד למחייתו כשוליית סנדלר והרוויח פרוטות מעטות שהספיקו לו בקושי רב למחייתו. העוני, קשיי המחיה והבדידות היו מנת חלקו מדי יום. השנים עשו את שלהן ויום אחד נמאס לאלווי לחזור הביתה, לחיות את חייו המרים, העצובים והמשמימים. וחשב לעצמו: 'אין לי כלום בחיים, איש כמעט אינו מכיר אותי, אין לי בני משפחה וידידים. אף אחד לא חושב עליי, אבל יש אחד שכן אכפת לו ממני, המלך! אם המלך שולט על אנשי העיר, אף אני אחד מהם. ולכן, אבוא לפניו, אשטח את צרותיי ובטוחני כי המלך יעזור לי ככל יכולתו...' המחשבות מילאו את לבו בתקווה והוא החליט ללבוש את בגדיו הטובים ביותר ולבוא לפני המלך. עמד אלווי בכניסה לארמונו של המלך, מלא בביטחון שכאשר ישמע המלך על מצבו הקשה יעזור לו ככל יכולתו. הוא פנה בצעדים מאוששים לעבר השער ונעצר על ידי השומרים: 'כן אדוני, מה הנך מבקש?!' 'באתי לפגוש את המלך!' ענה אלווי בביטחון. 'האם נקבעה לך פגישה עם המלך?' תהו השומרים. 'לא נקבעה לי פגישה, אבל המלך הוא האדם היחיד שאכפת לו ממני ולכן אני בטוח שהוא רוצה לפגוש בי...' השיב אלווי. 'איך יכול להיכנס' השיבו השומרים נחרצות. 'מדוע?' שאל אלווי בדמעות. 'מכיוון שלא נקבעה לך פגישה, וכי נראה לך שכל עובר אורח יוכל להיכנס פנימה? במקום

לנסות להגיע אל המלך, למרות שבטוח אתה כי אכפת לו ממצבך. לך וחפש אנשים אחרים שמצבך נוגע לליבם... 'הסבירו לו השומרים. פנה משם אלווי כשדמעותיו זולגות על לחיו, הוא שב אל ביתו בודד, עצוב ומדוכא. אך לפתע נזכר בשכניו וקרוביו הרחוקים, עמם לא דיבר שנים רבות. הוא החליט לחדש את קשרי הידידות, ביקר בביתם והתקבל בסבר פנים יפות. הללו, כששמעו על מצבו הקשה. סידרו לו עבודה בה הרוויח סכום כסף יפה ומכובד, כך שאט אט החל אלווי לעמוד על רגליו. הוא עבר לדירה טובה יותר, הכיר עלמה חסודה ונאה, התחתן והקים את ביתו ושוב לא היה בודד כמקודם.

אבל עדיין למרות הכול, לא הייתה הפרטה מצויה בכיסו של אלווי. הוא החליט לנסות את מזלו בשנית, ללכת לארמון המלך ולנסות לבקש את רחמיו. שהרי המלך, ממון רב יש בכיסו מדוע לא ייתן לו כמתנת ידו? כיון שכך, שם את פעמיו לארמון המלוכה וביקש להיכנס אל המלך.

'מה רצונך?' שאלוהו השומרים. 'באתי לבקש מהמלך, שיעזור לי בפרנסתי' השיב אלווי בביטחון. 'מדוע אינך עובד לפרנסתך?' תמהו, ואלווי הסביר: 'אני עובד ומשתכר, אבל עדיין אינני מתפרנס בכבוד...'

'אינך יכול להיכנס אל המלך' השיבו לו השומרים. 'מדוע?' התעניין אלווי, והם הסבירו: 'מכיוון שלא כל אחד יכול להיכנס אל המלך, אינך מבקש לפגוש את המלך. אלא רצונך שייתן לך כסף לפרנסתך, לך וחפש לך מקצוע שממנו תוכל להתפרנס בכבוד...'. עזב אלווי את המקום, ופנה אל מרכז העיר. נזכר לפתע שאחד מידידיו הטובים של אביו יש לו חנות לתכשיטים במרכז העיר, הוא פנה אל החנות, פגש בידיד של אביו ששמח לראותו. וביקש ממנו שילמד אותו את מקצוע הצורפות. הלה נענה בשמחה, ותיאר לאלווי

שהוא מקווה שבכך הוא יוכל להשיב טובה לאביו של אלווי שגמל עמו חסד פעמים רבות. למד אלווי את מקצוע הצורפות, והחל לקבל עבודות שונות, עבר למקום מרכזי ורכש לו דירה מפוארת. פרנסתו הגיעה לו ברווח, והוא היה מוקף באוהבים וידידים וחיי השתנו לחלוטין.

ביום בהיר אחד, החליט אלווי להגיע אל ארמונו של המלך. הוא הגיע לשערי הארמון ואמר לשומרים שהוא חפץ לפגוש במלך. 'מדוע הנך חפץ לפגוש במלך, וכי הנך זקוק ממנו לדבר מה?!' שאלו השומרים. 'אינני זקוק לכלום' השיב אלווי. 'הנני חפץ רק לראות את פניו של המלך'. התלבטו השומרים, ולאחר דין ודברים קצר ביניהם, החליטו לאפשר לו להיכנס פנימה, אל הארמון לאחר המתנה ארוכה, הוכנס אלווי אל הטרקלין. המלך ישב על כסאו, מוקף בשריו ויועציו. 'מה רצונך בני?' שאל המלך. אלווי קד קידה עמוקה, ואמר: 'מלכי הנערץ, באתי לכאן היום בכדי לומר מילה אחת - 'תודה'. בתחילת דרכי חשבתי, כי המלך באהבתו לאזרחי המדינה, יוכל לעזור לי להתפרנס. יוכל לעזור לי להרוויח בכבוד את לחמי, אך עד מהרה גיליתי שטעיתי. הכוחות הללו היו טמונים בתוכי, היה עליי רק להוציא אותם מהכוח אל הפועל. כיון שכך, באתי לומר 'תודה', מכיוון שרק בזכות אמונתי במלך, ודווקא בזכות שמנעו ממני להיכנס אליך מלכי הנערץ. מצאתי את הכוחות שהיו טמונים, אי שם עמוק בתוכי, להגיע אל מה הנני היום...'

*

בכל אחד מאתנו, טמונים כוחות אדירים, כל שעלינו לעשות זה ללכת לעצמנו, לגלות את הכוחות ולהוציא אותם מן הכוח אל הפועל ולהשתמש בהם בצורה נכונה.

*

כתוב בפרשה: "ויאמר ה' אל אברם, לך לך" וכו'. וזה הציווי הראשון שנאמר ליהודי הראשון. והציווי הזה הוא נצחי, ונאמר לכל אחד ואחד. הקב"ה מצווה עלינו להיות בתנועה מתמדת של "הליכה".
ברגע שאדם הולך – הוא בהתקדמות!
לפני שהנשמה ירדה לעולם, הקב"ה השביע אותה: לך לך –
תבטיחי לי שכל הזמן תהיי הולכת. לאן ללכת, ומהו כיוון ההליכה?
לך – הפועל, לך – היעד. לך לעצמך!
"שכל הילוך ונסיעתך יהיה אליך לבד" (ליקוטי הלכות).

ומי זה האני שצריך ללכת אליו? האני הוא "עצם נקודת עיקר וחיותך". למה? "כי עיקר האדם היא הנשמה". מכאן אנו מבינים שהציווי "ללכת" הוא ללכת אל הנשמה.
אם ה' מבקש מאיתנו ללכת אל עצמנו – זו בשורה. הקב"ה מאמין בנו ואומר לנו שיש לנו כוחות מיוחדים, וה' רוצה שנאמין בעצמנו, נגלה את הכוחות הטמונים בנו ונוציא אותם אל הפועל.
בהצלחה ב"לך לך" שלך!

*

לך, בדרכך שלך!

צמד המילים "לך לך" אומר דרשני, משום שבדרך כלל כוונת המילה "לך" היא ללכת ממקום מסוים למקום אחר, ואילו כאן אברהם מקבל הוראה ללכת "לך" – לעצמך.
הקדוש ברוך הוא מורה לאברהם – לך לעצמך, בדרכך שלך.
לך בדרך שתבודד אותך מכל הקשרים שהיו לך עד עכשיו – ארצך, מולדתך ובית אביך, ותסלול מסילה שתוביל אותך לעצמיות שלך ואל מה שאתה מאמין בו.
אברהם מתבקש לעזוב הכל וללכת למסע בתוך עצמו.
חשוב להדגיש. התורה מייחסת חשיבות למושג שנקרא "כלל",
וברוב המקרים אסור לאדם לפרוש מן הציבור (אבות ב', ד').

יחד עם זאת, הנה אנו רואים שכבר בראשית צמיחת העם היהודי נאמר לאברהם "לך לך". הקשר שלנו עם בורא עולם, חייב להיות חזק ואמיץ הרבה יותר מאשר הקשר שלנו לציבור הסובב אותנו. הדבר תלוי האם ערכי הציבור מקרבים אותנו אל בורא עולם, או חלילה להיפך.

עם ישראל לא יכול להתקיים ללא הירושה שהוא ירש מאברהם – אומץ הלב להיות במיעוט, תוך אמונה שלימה בבורא עולם.

אברהם נקרא "אחד" – "אחד היה אברהם" (יחזקאל ל"ג, כ"ד).

"הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם, כי אחד קראתיו ואברכהו וארבהו" (ישעיהו נ"א, ב.). אברהם אבינו היה יחיד בשעה שאמר לו הקב"ה ללכת לארץ כנען ללא משפחה או קרובים. מאותו רגע שעזב אברהם אבינו את אמונתו של תרח אביו הוא היה יחיד ובודד בעולמו, ללא קרוב וגואל. אביו מולידו התנכר לו ומסרו לנמרוד שישליך אותו לכבשן האש, אך אברהם אבינו אינו מתפעל מכך. תכונת הנפש היסודית ביותר של אברהם אבינו התבטאה במה שסיגל לעצמו כוח לעמוד נגד הזרם של זמנו.

רבי חיים מוולוז'ין (בספרו "רוח חיים" על מסכת אבות ה', ד') כותב, שכל הניסיונות שעמד בהם אברהם אבינו מטרתם הייתה לסלול את הדרך לפני בניו, וממנו יונק כלל ישראל לדורות כוח לעמוד בניסיונות דומים. גם את הכח של להיות "אחד" ירשנו מאברהם כתכונה יסודית באדם היהודי. יהודי שלם באמונתו אינו מושפע מדעות ותנועות זרות הסובבות בעולם, אלא להיפך – בכוחו ללכת נגד הזרם ולהשפיע על העולם כולו.

רבי ירוחם ממיר משלים את הדברים ("דעת תורה" בראשית י"ב, ח):

אברהם היה יחידי מול כל בני דורו שלקח על עצמו את פרסום שם השם בעולם, ובעצם הוא מלמד אותנו שעל כל אדם לשים את מבטו ומגמתו להשפיע על כלל ישראל, להיות זוכה ומזכה.

אל לו לאדם לומר "מי אני? האם אני מסוגל לשנות את העולם?
האם יש בכוחי להשפיע על בני דורי?" כן! יש בכוחך.
ונוכיח זאת מירמיהו הנביא – ה' יעד את ירמיהו להיות נביא וכך הוא
אמר לו: "בטרם אצרך בבטן ידעתך ובטרם תצא מרחם הקדשתך
נביא לגויים נתתיך" (ירמיהו א, ד-ה).

ירמיהו חשש ואמר לה': "ואומר, אהה ה' אלוקים הנה אנוכי לא
ידעתי דבר כי נער אנוכי". מה ענה לו ה'? "אל תאמר נער אנוכי, כי
על כל אשר אשלחך תלך ואת כל אשר אצוך תדבר. אל תירא
מפניהם כי איתך אני להצילך נאום ה'". (שם, ו ד' ח').
במבט ראשון נדמה, שה' לא ענה לירמיהו על טענתו, שהרי ירמיהו
הביע בפני הבורא את חששו – "הנה לא ידעתי דבר כי נער אנוכי",
כלומר, אין בי את יכולת הדיבור, והשם לא ענה לו "אל תדאג, אתה
יודע לדבר", או "אני אלמד אותך לדבר", אלא במקום זה ה' השיב
לו: "אל תירא מפניהם", אל תפחד. מדוע ה' לא ענה לירמיהו ממין
הטענה? התשובה היא: ה' הרי בוחן כליות ולב, והוא יודע שמה
שבאמת מונע מירמיהו מלומר את הנבואה זה חולשה ופחדנות מפני
העם. זאת הסיבה האמתית. הטענה של ירמיהו שהוא לא יודע לדבר
היא "כיסוי" לסיבה האמתית, לכן אומר לו השם – אל תירא מפניהם.
תאזור אומץ, אל תפחד, וברגע שלא תפחד אתה תראה שאתה יודע
לדבר והכל יהיה בסדר.

ומירמיהו אלינו – "וזהו תוכחה גלויה לאנשים הממעטים עצמם
ואומרים תמיד כי לא מסוגלים הם. חולשה היא זו! ראשית כל,
עליהם להתחזק להיות בלי מורא ובלי פחד מכלום, ואז כבר ידעו
ויכירו כי לא חסר כלום בהסתגלותם" (רבי ירוחם ממיר, שם).

הבה ננסה גם אנו להיות אחד. כל מה שצריך זה לדבוק באמת ולא
לפחד. (הרב משה שינפלד)

*

לך לך לעצמך – קח אחריות!

"תובנות מלימוד נהיגה"...

כשהתיישבתי במכונית בפעם הראשונה אמר לי המורה:
'הפעם, הנסיעה תהיה כמו בלונה פארק, האחריות כולה היא עליי,
ורק עליי, בפעמים הבאות נלמד אותך יותר, ועדיין האחריות תהיה
עליי. אבל תזכור, כשתקבל רישיון, האחריות תהיה כולה שלך!'
כן, כן, מגיע הגיל שבו האנשים מסביבנו כבר לא לוקחים אחריות
למעשים שלנו, ואז אנחנו נשארים עם האחריות לבחירה הנכונה
ולמעשים הנכונים.

'שמור מרחק!' הורה לי המורה. 'אבל אף אחד לא שומר!' אמרתי לו.
'תנהג אתה נכון, תהיה אתה בסדר, ההתנהגות שלך לא קשורה למה
שאחרים עושים. ולך תדע, אולי אם אתה תנהג נכון, אחרים ילמדו
ממך!' בדיוק כמו בחיים האמיתיים, אנחנו אחראים לעצמנו, בלי
קשר למה שקורה מסביב.

על אותו רעיון הוא המשיך להטיף לי כשנסענו בכביש צר בעל נתיב
אחד, כשאני נוהג במהירות המירבית של 80 קמ"ש ומאחורי שורה
של נהגים ישראליים עצבניים. נלחצתי. והמורה אמר: 'תנהג אתה
כחוק, תהיה אתה בסדר, הם יתאימו את עצמם אליך. לעולם
אל תיכנע ללחץ השלילי של הסביבה!'

'תאזנת כבר מעכשיו!' אמר המורה, 'תן לנהגים מסביב להבין
אותך, תן להם לדעת מה אתה עושה, אל תפתיע אותם. אם תפנה
פתאום בלי הודעה מוקדמת אתה עלול לבלבל אותם, עלולה גם
להיווצר תאונה.

גם בחיים, אל תפתיע את האנשים שמסביבך, תן לאחרים להבין
אותך, תן להם לדעת מה אתה רוצה, וכך תמנע תאונות מיותרות...
'אתה לא לבד על הכביש!' אמר לי המורה לא פעם. תתבונן
מסביבך, תתחשב בנהגים האחרים, תסתכל מי רוצה לעקוף, מי

מבקש להשתלב. תהיה ערני וקשוב לסביבה, זה טוב לך, זה טוב לכולם.

בכביש כמו בחיים – אורות, זה דבר הכרחי, כך למדתי מיד בפעם הראשונה שנהגתי בלילה. ככל שהחשכה גדולה כך צריך אורות גבוהים יותר. ובעולם שמסביב, ככל שהחשכה גוברת, ככל שהספקות גדולים יותר, כך צריך אורות גבוהים יותר, חובה להיות ערני, חובה להתבונן, חובה לפקוח עיניים. וכמו שאמר הרמח"ל: "וההולך בעולמו בלי התבוננות אם טובה דרכו או רעה, הנה הוא כסומא (עיוור) ההולך על שפת הנהר אשר סכנתו ודאי עצומה ורעתו קרובה מהצלתו". כשנסעתי בכביש המהיר במהירות של חמישים קמ"ש, מפחד להגביר, מפחד לטוס, גער בי המורה: 'כאן נוסעים על מאה! אם אתה לא יודע להגביר מהירות אל תיכנס לכביש המהיר, הוא לא מיועד לך!' האמת שנעלבתי. אבל מה שנכון נכון, בן אדם צריך לדעת מה מתאים לו, ואם אין לו את האומץ ואת היכולת הנפשית אז שפשוט לא יעשה את זה. שימתין, שיתרגל, בסוף זה יבוא. ואולי כמו שאמר לאנס ארמסטרונג: אם אתה מפחד ליפול מהאופנים – אל תעלה עליהן כלל. לפני הטסט כשהייתי לחוץ מהמבחן המתקרב הוא בחר לעודד אותי בפתגם מתוצרת סין: 'הכישלון הוא בסיס להצלחה והדרך שבה ניתן להשיגה בסופו של דבר!' האמת היא, שזה לא בדיוק הרגיע אותי, אבל כשנכשלתי על שלא נתתי זכות קדימה לרכב שבא מימין, ידעתי שהוא צדק. המשכתי ללמוד, התאמנתי עוד ועוד, עד שבאמת הצלחתי. אז בהחלט שכל כישלון יכול לשמש כבסיס להצלחה, צריך רק ללמוד ממנו. כשקיבלתי את הרישיון הוא הזכיר לי את מה שלמדנו בתחילה: **עכשיו ההגה בידיים שלך! זו האחריות שלך!** (מתוך העלון "שלום

לעם" בלק תשס"ח)

*

כשקורים דברים סביבך, תסתכל על עצמך... אל תחפש מסביב.
לך לעצמך ותראה מה אתה יכול ללמוד מכאן, מה התובנה שלך
ומה אתה לומד מכאן.

*

תכיר את עצמך!

הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל היה רגיל לומר שאדם גר עם עצמו
במשך שבעים או שמונים שנה ובכל זאת אינו מכיר את עצמו
באמת, וזאת מפני שלא חקר והעמיק בעצמו לדעת עד כמה הוא
יקר חשוב ומוערך, וכדברי רבינו יונה בספרו "שערי העבודה" (אות א'):
"הפתח הראשון הוא שידע האיש העובד ערך עצמו, ויכיר מעלתו
ומעלת אבותיו וגדלותם וחשיבותם וחיבתם אצל הבורא יתברך.
וישתדל תמיד להעמיד עצמו במעלה ההיא ולהתחזק בה תמיד".
האדם ניזון ממחשבה והבנה שאנשים מערכים אותו, וכשמחשיב
ומערך את עצמו נעשה הוא מעורך כלפי הסובבים אותו, וזהו
שאמרו רבותינו (אבות פ"ד משנה י"ד) אם אין אני לי, מי לי", דהיינו שצריך
האדם לחשוב על האצילות והאישיות שלו. אך כבר אמר הסבא
מקלם שהעיקר הוא שה"אני" של האדם יהיה שלו ולא של אחרים!
על פי רוב הבחינה האישית והמראה של האדם הוא איך העולם
מסתכל עליו וכמה הוא חשוב בעיניהם. ולכן הוא מושפע וניזון
מהסביבה בה הוא נמצא, וכדברי הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ה ה"א)
וזה לשונו: "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו
אחר רעיו וחבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם
להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד
ממעשיהם"...

*

"לכל אדם מסלול משלו"...

וכך כתב אחד מגדולי ישראל: "שום מטרה רוממה לא ישיג האדם, אם ישכח את הנקודה השכלית הפנימית שלו, ואת היושר העצמי החבוי בתוכיותו. על כן לדאת יתפלל כל חסיד: "לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי".

"עיקר היגיעה (מאמץ מעייף) הרוחנית ומניעת הנחת רוח הפנימי בא לאדם ממה שהוא מתרחק ממה שהוא מוכשר לזה מסגולות נפשו... כל מי שאפשר לו להיות שרוי באורה גדולה, ומסתפק בקטנה, הרי הוא מאבד את טובו, וצלמו משתנה לחושך. ומזה באים כל קלקולי המדות והדעות, שישנם הרבה אנשים שהם עסוקים במה שהוא נמוך הרבה ממדרגתם, ולא ידעו כלל את מעלתם, ועל כן הם נבוכים, וחסרי טעם בעצם חייהם".

"כל אדם יש לו המסלול שלו שעל ידו הוא בא לאשרו, לתכלית הוייתו, שבו הוא מתדבק ליוצרו, ולא יוכל לבא למגמת חפצו במסלול אחר, אף על פי שהוא מסלול ישר בעד אחרים. על כן צריך כל אחד להיות מוקיר מאד את מסלולו המיוחד"...

*

וכך כתב רבי ירוחם ממיר דצ"ל:

"אוי לו לאדם שאינו מכיר ליקויי נפשו, שהרי אינו יודע מה עליו לתקן. אבל אוי ואבוי לו לאדם שאינו מכיר מעלותיו, כי הן אפילו את כלי עבודתו אינו מכיר"...

שבת שלום!

העלון מוקדש
להצלחת התורם וכל משפחתו
ברוחניות ובגשמיות

לתגובות ולקבלת העלון במייל: yd0527606276@gmail.com